

**MAHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITI TSHA MATIRIKI**

**TSHIVENDA LUAMBO LWA FHASI
BAMMBIRI LA VHUVHILI (PII)**

MARAGA: 80

KHETHEKANYO YA A

MBUDZISO 1

- 1.1 Muthu ane a nwesa halwa. (2)
- 1.2 Mutani wa tshidakwa hu a tahela na zwiliwa nga nthani ha halwa/dzinndwa. (2)
- 1.3 Ndi mare a nwana a vhutembwetete. (2)
- 1.4 Ndi luvhone. (2)
- 1.5 U vhone shela uri hu vhe na tshedza. (2)
- 1.6 U shanduka, a si tsha tovhele vhatendi a vha wa vhudi. (3)
- 1.7 U toda tshidakwa tshi tshi shanduka tsha vha muthu wavhudi. (3)
- 1.8 U khethulula vhuse kha vhukhopfu. (2)
- 1.9 Khathulo ya vhatu vhothe. (2)
- 1.10 Muthu muvhi u tshinyadza vhatu ngeno muvhuya a tshi itela vhatu zwithu zwivhuya. (4)
- 1.11 Ndi pharadisoni. (2)
- 1.12 Ndi divha la tsengo/khathulo. (2)
- 1.13 Uri vhatu a vha nga do hatulwa nga maimo avho, vha do hatulwa nga mishumo yavho. (3)

- 1.14 Ri divhe uri linwe duvha vhatu vha do hatulwa. (2)
- 1.15 Mudzimu (1)
- 1.16 Ndi nga uri vhatu vha dzulela u shanduka tshifhinga tshothe. (2)
- 1.17 A hu na muthu ane a nga khakhisa / thithisa khathulo ya mudzimu. (3)
- 1.18 Vhatu vha shango. (1)

[40]

KHETHEKANYO YA B

MBUDZISO 2

- 2.1 Ndi Vho-Gumani. (1)
- 2.2 Na Vho-Matidze. (1)
- 2.3 Ndi musu vha tshi khou lwa vhe ndilani ya u ya phafula mungomeni. (2)
- 2.4 Ndi Vho-Rathiyaya. (1)
- 2.5 Ndi musu vha tshi khou ya u tungula (1)
- 2.6 Hu dzula mungome Timhaka. (1)
- 2.7 Ndi mungome ane a tungula. (2)
- 2.8 (a) Dzundewi hu tshi khou limiwa. (8)
 (b) Musanda musu Vho-Nyaluvhani vha tshi khou toda u swikiswa.
 (c) Musanda lwa vhuvhili.
 (d) Mudini wa Vho-Matidze vha tshi khou vhada lufo.
- 2.9 Ndi donngi yo wisa ho Nditsheni o i namela. (3)
- 2.10 Venda. (1)
- 2.11 Ndi Vho-Gumani. (1)
- 2.12 E ethe (1)
- 2.13 Ndi musu o rema Vho-Matidze, shada la vho-Rathiyaya, na vho-Ravhudzulo. (2)
- 2.14 Ndi Vho-Matidze; Vho-Ravhudzuto na Vho-Rathiyaya. (4)
- 2.15 Magumo (2)
- 2.16 Ngauri o fhedzisela o lovha (2)

2.17 Ndi u takuwa vha ya vha rema Vho Matidze nga mbado vha vha vhulaha vha, dovha vha rema vho-Ravhudzulo vha fhedza vha divhulaha. (4)

2.18 Nga mafuvhalo a u wiswa nga donngi, mafuvhalo a u lunwa nga nowa. (4)

[20]

[40]

KHETHEKANYO YA C

MBUDZISO 3

3.1 A vho ngo tsha la na nama yayo. (2)

3.2 Rudzani na Maikhana Gwedugwedu. (2)

3.3 Ndi Maikhana (1)

3.4 Vhuvhava vhu a dzheni khomboni. (2)

3.5 Maikhana o dzhena Khomboni nga u tswa mbudzi ya Rudzani a di rwise. (2)

3.6 O mbo di dzumbuluwa tshitakani a mbo di thoma urwa vho Maikhana. (2)

3.7 Ndi Rudzani. (1)

3.8 Fhethu huno takadzesa, ha dovha ha vha na dziundwa. Afha kha nganeapfuthi iyi ri wana hu tshi takadza nga maipfi a Vho-Maikhana a u humbela pfarelo, ha dovha ha pfisa vhutungu nga kurevele kwavho. (8)

3.9 Ho vho lovha tshelede ye ya fhirisa mpimo. A yo ngo tea. (1)

3.10 Ngauri yo lapfesa i amba zwire mafhungoni. (2)

3.11 Vho-Mphabana. (1)

3.12 Lo pangwa nga mushumi wa giratshini, o vha o tou langana na Vho-Mphabana uri u tode u vha rengisela thaela ya mugwinyati. (4)

3.13 U rengiselwa zwithu zwa u tswiwa zwi a dzhenisa khomboni. (2)

3.14 Ngauri Vho-Mphabana vho fhedza vho farwa Vha bedela tshelede nuzhi. (2)

3.15 - Mutodo muthihi. (8)
 - Tshivhumbeo.
 - U sia muyani.
 - Vhaanewa.

[40]

KHETHEKANYO YA D**MBUDZISO 4**

- 4.1 Vho-Thinavhuyo. (1)
- 4.2 Vho-Matambule (1)
- 4.3 - Vho isedzwa samba la u viya nga Vho-Balavhali. (10)
 - Vho- fhelelwa nga mushumo.
 - Vho vha vhe mushumi wa biko.
 - Vho ya tshikhuwawi vha itwa liviyavhathu.
 - Vho bviswa samba la u viya nga Mugwabana.
- 4.4 Hune nganea ya fhela hone. (2)
- 4.5 Ntsundeni. (1)
- 4.6 Ndi ene we a itela Vho-Matambule thaidzo nga mazwithi awe. (2)
- 4.7 Hai (1)
- 4.8 Ndi nga uri vho-Matambule vho vha vho no mu badela.
- 4.9 Ndi malume a Vho-Matambule. (1)
- 4.10 Lwa Latani. (1)
- 4.11 O rambelwa magevhenga tshikhuwani. (1)
- 4.12 - Vha vhalavhala halwani ha Vho-Mutshekwa nga zwo iteaho (6)
 vhengeleni.
 - Vha vhalavhala vhe na vhamusanda.
 - Vha vhudza vhathu khoroni uri Matambule u khou fhedza vhathu.
- 4.13 - Ri wana vhathu vha tshi kha di tou pfumedzana arali hu na mulandu. (10)
 - Ndi venda la musalaula lo anzaho na madindi a thagalu.
 -A ho ngo anda zwinamelwa.
 -Mafhungo a khoru ya musanda a kha di tevhedzwa.
 - Vhathu vho vha vha tshi tendesa kha zwa u viya.

[20]

KHETHEKANYO YA E**MBUDZISO 5**

- 5.1 U da ha nwali Raluvhimba. (2)
- 5.2 Ndi Nwali Raluvhimba. (2)
- 5.3 Mafhungo othe o disendeka khaye na zwe a vha a tshi ita zwone zwothe. (2)
- 5.4 Nga madekwana a musu vhathu vha tshi khou dzedza. (2)
- 5.5 Thavhani ya Tswime. (2)
- 5.6 U vhona na u tandula kudzulele kwa shango. (2)
- 5.7 Nga midzinginyo ya shango. (2)
- 5.8 (2)
- 5.8.1 Mathomoni a lungano. (2)
- 5.8.2 Magumoni a lungano. (2)
- 5.9 Dza phukha. (2)
- 5.10 Vho talifhaho kana vha vhundiyandiya. (2)
- 5.11 Vha zwidaela. (2)
- 5.12 Ha u a tikisa luwa. (2)
- 5.13 Ndi sankambe. (2)
- 5.14 Ngauri ndi lwone lu no sumbedza vhutali hothe kha mathomele na musu mafhungo a tshi fhela. (2)
- 5.15 - U shengedza a si zwavhudi. (4)
- Maano a vhambwa nga luvhadzi.
- 5.16 - Mapfene o shengedza sankambe a fhedza vho a tikisa luwa. (4)
- U shengedzwa ha sankambe ho ita uri lu a talifhele.

[40]

GUMOFULU 80